

Høring NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

---

Til	Kunnskapsdepartementet
Fra	Hovedorganisasjonen Virke
Dato	09.03.2023
Sak	Innspill fra Virke om høring om opptak til universiteter og høyskoler

---

Om Virke

Hovedorganisasjonen Virke er en arbeidsgiverorganisasjon som organiserer om lag 25 000 medlemsbedrifter, med til sammen 300 000 ansatte. Virke har mange medlemsbedrifter som ansetter personer med lite formell utdanning og som systematisk bygger kompetanse i arbeidslivet. Virke har også medlemmer som er opplæringstilbydere.

Bakgrunn

Opptaksutvalget skriver at det norske opptakssystemet for universitets- og høgskolesektoren (UH) er svært karakterbasert sett i internasjonal sammenheng. Det er tøff konkurranse for å komme inn på en del utdanninger, noe som medfører at elever bruker tid og ressurser på å ta opp fag og samle tilleggspoeng.

Utvalget anbefaler derfor en effektivisering av inntaket til universiteter og høyskoler for å unngå at personer må bruke unødvendig tid før de kommer i gang med studiene sine. Dette er særlig en utfordring på prestisjestudier som medisin og psykologi, der mange personer tar opp fag og bruker lang tid på å samle ekstra tilleggspoeng. Mange har maks antall alderspoeng før de kommer inn på disse studiene.

Virkes innspill

Generelt støtter Virke intensjonen til opptaksutvalget om å fjerne barrierer som hindrer unge i å ta den utdanningen de trenger og at man må unngå at personer bruker lang tid på å ta opp fag for å komme inn i universitets- og høgskolesektoren. Virke støtter også betraktningen om at det bør være et forutsigbart og rettferdig system for opptak og at de beste kandidatene bør komme inn i utdanningen.

Virke mener likevel at det er viktig å sikre tilgang til høyere utdanning og et mangfold blant studentene ved å verdsette kompetanse som utvikles gjennom andre aktiviteter enn studieforberevende videregående opplæring. Virke mener at arbeidsplassen spiller en spesielt viktig rolle som læringsarena og at kompetansen som erverves i arbeidslivet må tilgodesees i opptak til høyere utdanning.

Ulike opptaksgrunnlag:

Virke mener at det i opptakssystemet bør verdsettes et bredt sett med erfaringer og kompetanser og at opptakskriteriene ikke må bli for snevre. Vi er derfor positive til at det er flere veier inn i høyere utdanning. Vi har følgende innspill:

- Virke støtter å beholde muligheten til opptak til høyere utdanning basert på realkompetansevurdering og mener at det må være en målsetning om å øke antallet som tas opp til UH basert på realkompetansevurdering. Annen erfaring enn formell utdanning kan gi et godt grunnlag for å kunne ta utdanning på UH-nivå, og vi er særlig opptatt av den læringen som skjer i arbeidslivet. Det er på tide at man går gjennom det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR) slik at det blir enklere og mer effektivt å vurdere og verdsette realkompetanse utviklet i arbeidslivet. Dette mener vi vil styrke mangfoldet av studenter, kontakten mellom UH-sektoren og arbeidslivet samt arbeidslivsrelevansen i utdanningene.
- Tilleggspoengene har hatt en funksjon om å gi uttelling i opptaket for andre aktiviteter enn formell utdanning. Denne intensjonen ønsker Virke å ivareta i et nytt system, enten via tilleggspoeng eller på andre måter. Vi kan forstå utvalgets synspunkt om at det er for mange tilleggspoeng i dagens system og at det kan fremstå som tilfeldig hvilke aktiviteter som gir tilleggspoeng og ikke. For eksempel kan det virke underlig at relevant arbeidserfaring eller relevant yrkesfaglig utdanning ikke gir tilleggspoeng. Virke har medlemmer som blir direkte berørt dersom deres tilleggspoeng fjernes, og vi må unngå en situasjon der noen tilleggspoeng fjernes, mens andre beholdes. Vi mener derfor at enten må alle tilleggspoengene fjernes eller så må alle beholdes.
- Virke mener det er en god ide å innføre en opptaksprøve som en alternativ inngang til Universitet og høgskolesektoren. Virke mener at en slik opptaksprøve bør tilstrebe å måle kompetanser som utvikles i arbeidslivet, og vi er opptatt av at opptaksprøven rettes inn mot det enkelte fag og utvikles i tett dialog med arbeidslivet og arbeidslivets parter. Kvoten som tas inn via opptaksprøve må også være stor nok til at det reelt gir mulighet til å komme inn via opptaksprøve.
- Virke mener det bør være økt fleksibilitet i opptaket til høyere utdanning og mener derfor at Y-veien bør styrkes. Virke mener også at det skal bli enklere med overganger mellom fagskole- og UH-sektoren.
- Virke støtter forslaget om at generell studiekompetanse gis når en søker har gjennomført minst toårig fagskole eller ett års universitets- eller høgskoleutdanning. Virke foreslår videre at grensen for å gi generell studiekompetanse fra fagskole sidestilles med universitet og høyskole og endres fra 120 studiepoeng til 60 studiepoeng. Gjennom ett år (60 studiepoeng) med høyere yrkesfaglig utdanning vil studenten opparbeide seg en kompetanse som forbereder godt til videre studier.
- Virke støtter ikke forslaget om å fjerne kravet om 5 års yrkeserfaring eller tilsvarende fra 23/5-regelen¹. Denne regelen synliggjør verdien av læringen som skjer i arbeids- og

---

¹ 23/5- regelen: Rangeringsregel for søkere som er 23 år, har bestått studiekompetansefagene og kan dokumentere 5 års praksis eller tilsvarende.

samfunnsliv. Ved å ta bort elementet om krav til erfaring fra arbeidslivet eller annen relevant erfaring, snevrer vi inn bredden i opptaket til UH. Utvalgets vurdering om at det tar opp tid og ressurser for institusjonene å gjøre vurderinger av om praksiskravet er oppfylt bør løses ved en utbedring av dokumentasjonssystemet, heller enn å fjerne kravet. Virke mener det er viktig å beholde og videreutvikle opptak som verdsetter den kompetansen som utvikles i arbeidslivet.

Muligheten til å ta opp fag:

- Virke støtter hovedintensjonen i utredningen om at unge bør komme raskt inn i utdanning og videre ut i arbeidslivet og unngå et opptakssystem der man må bruke unødig med tid til å ta opp fag og samle tilleggs poeng.
- Virke støtter ikke forslaget om at det kun er første vitnemålet fra VGO som teller, uten rom for å ta opp fag som teller i opptaket. Når generell studiekompetanse uttalt sies å være hovedveien inn i høyere utdanning og vi ikke vet hvordan opptaksprøven blir innrettet eller hvor stor kvoten som tas inn på opptaksprøve blir, vil vi ikke fjerne muligheten til å ta opp fag og at det teller i opptaket.

Med vennlig hilsen

Stian Sigurdson

Direktør samfunnspåvirkning

Hovedorganisasjonen Virke

Ref: Helene Ytteborg

Seniorrådgiver kompetansepolitikk

Hovedorganisasjonen Virke